

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ ЯАМНЫ 2021 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН,
ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: АХГ-2022/119/НА-СТА-ТШЗ

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Аудитын хоёрдугаар газрын захирал, тэргүүлэх аудитор
Ц.Наранчимэг
Утас: 261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Д.Энхдалай
Утас: 261885 Цахим хаяг: enkhdalaid@audit.gov.mn
Ахлах аудитор: П.Чанцалдулам
Утас: 261740 Цахим хаяг: chantsaldulamp@audit.gov.mn
Аудитор: С.Отгонхорлоо
Утас: 261740 Цахим хаяг: otgonkhorloos@audit.gov.mn

Улаанбаатар хот
2022 он

Агуулга

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	5
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	6
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	8
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн тайлан	10
3. Аудитын тайлан.....	11
3.1 Ерөнхий зүйл.....	11
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	11
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	12
3.4 Материаллаг байдал	12
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	13
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	13
3.6.3 Нэмэлт төсөв	14
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг.....	15
3.8 Аудитын гол асуудал	15
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	15
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	15
3.10 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	16
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	16
4. Аудитын илрүүлэлт	17
4.1 Залруулсан алдаа	17
4.2 Албан шаардлага	17
4.3 Зөвлөмж.....	17
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	19

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗГНС	Засгийн газрын нөөц сан
МУЕ	Монгол улсын ерөнхийлөгч
МУЕА	Монгол улсын ерөнхий аудитор
НҮБ	Нэгдсэн үндэсний байгууллага
ОХУ	Оросын холбооны улс
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ ЯАМНЫ
ТӨРИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА
Н.АНХБАЯР ТАНАА

2022.02.24 № 07/310
танай _____-ны № _____-т

Аудитын санал дүгнэлт

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Гадаад харилцааны яамны 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Гадаад харилцааны яамны 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаас хараат бус, аудиторовын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	639,244,128.82	380,815,650.02
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	4,246,191.00	4,246,191.00
31200	Банканд байгаа бэлэн мөнгө	4,246,191.00	4,246,191.00
31210	Төгрөг	4,246,191.00	4,246,191.00
31211	Төрийн сангийн харилцах	4,237,191.00	4,237,191.00
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	9,000.00	9,000.00
33	АВЛАГА	283,882,089.27	63,964,750.11
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	-	924,784.41
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	163,072,900.00	42,839,907.50
33500	Бусад авлага	120,809,189.27	20,200,058.20
33510	Байгууллагаас авах авлага	96,672,121.36	8,075,855.00
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	24,137,067.91	12,124,203.20
34	УРЬДЧИЛГАА	18,980,046.34	6,650,000.00
34600	Урьдчилж гарсан зардал	18,980,046.34	6,650,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	332,135,802.21	305,954,708.91
35100	Түүхий эд материал	240,524,378.90	190,520,435.60
35110	Тусгай зориулалттай материал	240,524,378.90	190,520,435.60
35400	Хангамжийн материал	91,611,423.31	115,434,273.31
35410	Бичиг хэргийн материал	5,380,750.00	525,000.00
35470	Бусад хангамжийн материал	86,230,673.31	114,909,273.31
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	10,278,976,203.23	10,298,020,925.62
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	10,278,976,203.23	10,298,020,925.62
39200	Биет хөрөнгө	9,243,308,444.51	8,313,965,502.37
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,610,008,368.55	2,610,008,368.55
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(367,696,376.12)	(523,242,180.67)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	3,131,243,388.37	3,643,243,550.03
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,041,887,425.81)	(3,157,180,131.15)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	1,461,777,328.46	1,445,120,100.86
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(908,002,590.70)	(995,852,713.25)
39209	Зам, гүүрний байгууламж	528,688,845.02	-
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(462,691,601.26)	-
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	86,193,135.00	86,193,135.00
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	5,197,470,299.00	5,197,470,299.00
39217	Ном	8,205,074.00	8,205,074.00
39300	Биет бус хөрөнгө	1,035,667,758.72	1,984,055,423.25
39301	Программ хангамж	218,154,418.80	1,156,083,676.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(157,974,660.08)	(147,516,252.75)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	975,488,000.00	975,488,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	10,918,220,332.05	10,678,836,575.64
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	29,277,200.22	8,697,546.34
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	29,277,200.22	8,697,546.34
41300	Өглөг	29,277,200.22	8,697,546.34
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	-	548,689.31
41360	Бусад өглөг	29,277,200.22	8,148,857.03
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	24,626,139.08	8,148,857.03
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	4,651,061.14	-
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	10,888,943,131.83	10,670,139,029.30
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	10,888,943,131.83	10,670,139,029.30
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,330,370,602.25	3,330,370,602.25
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	6,663,483,744.95	6,444,679,642.42
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	7,110,178,218.07	6,604,769,745.17
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(446,694,473.12)	(160,090,102.75)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	895,088,784.63	895,088,784.63
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	10,918,220,332.05	10,678,836,575.64

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	13,078,379,064.97	13,130,345,541.28
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	306,932,050.97	493,835,292.50
120	Нийтлэг татварын бус орлого	306,932,050.97	493,835,292.50
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	306,932,050.97	493,835,292.50
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	306,932,050.97	476,179,727.12
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	-	17,655,565.38
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	12,771,447,014.00	12,636,510,248.78
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	9,470,632,456.00	8,745,654,803.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	9,470,632,456.00	8,745,654,803.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	3,300,814,558.00	3,890,855,445.78
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив,	300,000,000.00	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,959,480,000.00	3,731,478,249.78
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлого	41,334,558.00	159,377,196.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	13,525,073,538.09	13,290,435,644.03
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	13,525,073,538.09	13,290,435,644.03
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	8,474,806,673.42	10,132,548,671.24
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	3,175,109,663.75	3,494,486,571.36
210101	Үндсэн цалин	3,175,109,663.75	3,494,486,571.36
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	424,319,457.08	462,104,039.18
210201	Тэтгэврийн даатгал	424,319,457.08	462,104,039.18
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	168,491,921.04	187,140,540.17
210301	Гэрэл, цахилгаан	76,317,545.82	76,058,347.79
210302	Түлш, халаалт	77,825,437.22	94,790,390.38
210303	Цэвэр, бохир ус	14,348,938.00	16,291,802.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	190,854,600.25	173,133,364.83
210401	Бичиг хэрэг	70,419,060.00	54,068,433.94
210402	Тээвэр, шатахуун	56,865,490.00	41,043,057.03
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	54,018,404.42	60,557,743.86
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	9,551,645.83	8,999,350.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	-	8,464,780.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	170,000.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	9,413,110.40	-
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	506,000.00	-
210604	Урсгал засвар	8,907,110.40	-
2107	Томилголт, зочны зардал	341,402,452.31	557,502,710.11
210701	Гадаад албан томилолт	241,226,090.91	485,189,123.01
210702	Дотоод албан томилолт	4,473,230.00	10,312,628.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	95,703,131.40	62,000,959.10
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	272,991,232.23	348,251,119.97
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр	262,456,699.23	311,029,064.97
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	14,554,400.00
210807	Газрын төлбөр	10,481,533.00	22,667,655.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	53,000.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,892,054,236.36	4,909,930,325.62
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,135,728,610.49	3,899,129,921.73
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	805,000.00	7,240,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	755,520,625.87	1,003,560,403.89
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	5,050,266,864.67	3,157,886,972.79
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	2,234,046,757.33	1,702,191,388.07
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	2,234,046,757.33	1,702,191,388.07
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	186,942,356.00	189,075,602.50
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	136,927,100.00	120,232,992.50
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	29,915,256.00	42,155,410.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	20,100,000.00	26,687,200.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	2,426,259,894.54	877,575,471.10
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,381,518,184.77	877,575,471.10
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	34,180,209.77	-
213306	Улсын төсвийн орлогод төвлөрүүлэх шилжүүлэг	10,561,500.00	-
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	203,017,856.80	389,044,511.12
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	203,017,856.80	389,044,511.12
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	(446,694,473.12)	(160,090,102.75)
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	(446,694,473.12)	(160,090,102.75)

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон					/төгрөгөөр/
Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,330,370,602.25	895,088,784.63	7,110,178,218.07	11,335,637,604.95
2	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,330,370,602.25	895,088,784.63	7,110,178,218.07	11,335,637,604.95
3	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	(446,694,473.12)	(446,694,473.12)
4	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,330,370,602.25	895,088,784.63	6,663,483,744.95	10,888,943,131.83
5	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	(58,713,999.78)	(58,713,999.78)
6	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,330,370,602.25	895,088,784.63	6,604,769,745.17	10,830,229,132.05
7	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	(160,090,102.75)	(160,090,102.75)
8	2021 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	3,330,370,602.25	895,088,784.63	6,444,679,642.42	10,670,139,029.30

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон			/төгрөгөөр/	
Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН	
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	13,527,571,249.37	13,364,633,209.90	
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	442,035,827.19	476,179,727.12	
120	Нийтлэг татварын бус орлого	314,311,516.03	476,179,727.12	
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	314,311,516.03	476,179,727.12	
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	314,311,516.03	476,179,727.12	
122	Тусламжийн орлого	127,724,311.16	0.00	
122001	Хандив тусламж /дотоод/	127,724,311.16	0.00	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	13,085,535,422.18	12,888,453,482.78	
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	9,470,632,456.00	8,745,654,803.00	
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	9,470,632,456.00	8,745,654,803.00	
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	3,614,902,966.18	4,142,798,679.78	
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	492,246,283.18	163,072,900.00	
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,959,480,000.00	3,732,715,583.78	
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	121,842,125.00	87,633,000.00	
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	41,334,558.00	159,377,196.00	
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	13,373,309,366.82	12,359,683,649.00	
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	13,373,309,366.82	12,359,683,649.00	
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	8,159,989,602.15	9,158,956,768.71	
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	3,186,822,034.15	3,494,486,571.36	
210101	Үндсэн цалин	2,017,295,528.57	2,132,646,075.04	
210102	Нэмэгдэл	924,705,354.23	1,122,243,690.96	
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	244,821,151.35	239,596,805.36	
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	426,046,212.35	463,028,823.59	
210201	Тэтгэврийн даатгал	292,715,102.52	324,166,925.37	
210202	Тэтгэмжийн даатгал	33,626,193.06	35,261,579.95	
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	26,631,894.57	27,624,623.91	
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	6,643,228.91	12,115,960.73	
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	66,429,793.29	63,859,733.63	
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	168,491,921.04	187,140,540.17	
210301	Гэрэл, цахилгаан	76,317,545.82	76,058,347.79	
210302	Түлш, халаалт	77,825,437.22	94,790,390.38	
210303	Цэвэр, бохир ус	14,348,938.00	16,291,802.00	
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	244,660,394.41	166,695,706.80	
210401	Бичиг хэрэг	56,195,212.40	53,543,433.94	
210402	Тээвэр, шатахуун	115,653,051.76	32,894,200.00	
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	54,018,404.42	60,557,743.86	
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	9,551,645.83	8,999,350.00	
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	9,242,080.00	10,700,979.00	

**Гадаад харилцааны яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд
хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

2105	Нормативт зардал	153,000.00	-
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	153,000.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,179,975.00	-
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	506,000.00	-
210604	Урсгал засвар	4,673,975.00	-
2107	Томилолт, зочны зардал	289,898,651.31	545,489,845.40
210701	Гадаад албан томилолт	179,165,801.91	476,910,849.30
210702	Дотоод албан томилолт	4,473,230.00	9,779,428.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	106,259,619.40	58,799,568.10
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	608,494,637.73	376,794,552.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	597,960,104.73	339,572,497.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	14,554,400.00
210807	Газрын төлбөр	10,481,533.00	22,667,655.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	53,000.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,230,242,776.16	3,925,320,729.39
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,229,420,776.16	3,918,080,729.39
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	822,000.00	7,240,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	5,213,319,764.67	3,200,726,880.29
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	2,234,046,757.33	1,702,191,388.07
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	2,234,046,757.33	1,702,191,388.07
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	186,922,356.00	189,075,602.50
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	136,927,100.00	120,232,992.50
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	29,915,256.00	42,155,410.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	20,080,000.00	26,687,200.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	2,589,332,794.54	920,415,378.60
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,381,518,184.77	920,415,378.60
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	197,253,109.77	-
213306	Улсын төсвийн орлогод төвлөрүүлэх шилжүүлэг	10,561,500.00	-
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	203,017,856.80	389,044,511.12
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	203,017,856.80	389,044,511.12
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	154,261,882.55	1,004,949,560.90
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	161,054,930.00	1,004,949,560.90
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	161,054,930.00	1,004,949,560.90
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	161,054,930.00	1,004,949,560.90
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	161,054,930.00	1,004,949,560.90
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	(161,054,930.00)	(1,004,949,560.90)
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	(6,793,047.45)	-
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	11,039,238.45	4,246,191.00
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	4,246,191.00	4,246,191.00

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	12,745,387,300.00	8,002,183,493.25	4,743,203,806.75	62.8
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	12,745,387,300.00	8,002,183,493.25	4,743,203,806.75	62.8
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	8,957,791,000.00	6,231,149,495.18	2,726,641,504.82	69.6
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	3,591,941,400.00	3,444,660,652.90	147,280,747.10	95.9
210101	Үндсэн цалин	2,113,787,100.00	2,082,820,156.58	30,966,943.42	98.5
210102	Нэмэгдэл	1,308,369,300.00	1,122,243,690.96	186,125,609.04	85.8
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	169,785,000.00	239,596,805.36	(69,811,805.36)	141.1
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	484,912,000.00	453,917,675.80	30,994,324.20	93.6
210201	Тэтгэврийн даатгал	341,234,400.00	316,408,679.43	24,825,720.57	92.7
210202	Тэтгэмжийн даатгал	35,919,400.00	35,261,579.95	657,820.05	98.2
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	28,735,500.00	27,624,623.91	1,110,876.09	96.1
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	7,183,900.00	12,115,960.73	(4,932,060.73)	168.7
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	71,838,800.00	62,506,831.78	9,331,968.22	87.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	376,988,300.00	187,140,540.17	189,847,759.83	49.6
210301	Гэрэл, цахилгаан	136,340,000.00	76,058,347.79	60,281,652.21	55.8
210302	Түлш, халаалт	159,988,300.00	94,790,390.38	65,197,909.62	59.2
210303	Цэвэр, бохир ус	80,660,000.00	16,291,802.00	64,368,198.00	20.2
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	166,381,600.00	165,261,407.80	1,120,192.20	99.3
210401	Бичиг хэрэг	53,835,800.00	52,934,133.94	901,666.06	98.3
210402	Тээвэр, шатахуун	32,894,200.00	32,894,200.00	-	100.0
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	60,651,600.00	60,557,743.86	93,856.14	99.8
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	9,000,000.00	8,999,350.00	650.00	100.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	10,000,000.00	9,875,980.00	124,020.00	98.8
2105	Нормативт зардал	167,500.00	-	167,500.00	
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	167,500.00	-	167,500.00	
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	30,333,400.00	30,318,840.90	14,559.10	100.0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	30,333,400.00	30,318,840.90	14,559.10	100.0
2107	Томилолт, зочны зардал	1,034,937,600.00	528,358,849.00	506,578,751.00	51.1
210701	Гадаад албан томилолт	963,269,900.00	463,462,632.90	499,807,267.10	48.1
210702	Дотоод албан томилолт	15,447,700.00	9,779,428.00	5,668,272.00	63.3
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	56,220,000.00	55,116,788.10	1,103,211.90	98.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,542,915,700.00	1,228,886,383.00	314,029,317.00	79.6
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	497,677,300.00	217,033,608.00	280,643,692.00	43.6
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	990,000,000.00	989,185,120.00	814,880.00	99.9
210807	Газрын төлбөр	55,238,400.00	22,667,655.00	32,570,745.00	41.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,729,213,500.00	192,605,145.61	1,536,608,354.39	11.1
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,721,865,900.00	185,365,145.61	1,536,500,754.39	10.8
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	7,347,600.00	7,240,000.00	107,600.00	98.5
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,787,596,300.00	1,771,033,998.07	2,016,562,301.93	46.8
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	3,471,325,800.00	1,702,191,388.07	1,769,134,411.93	49.0
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	3,471,325,800.00	1,702,191,388.07	1,769,134,411.93	49.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	316,270,500.00	68,842,610.00	247,427,890.00	21.8
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	287,202,000.00	42,155,410.00	245,046,590.00	14.7
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	29,068,500.00	26,687,200.00	2,381,300.00	91.8

Гадаад харилцааны яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд
хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	12,745,387,300.00	8,002,183,493.25	4,743,203,806.75	62.8
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	11,195,387,300.00	7,965,472,177.25	3,229,915,122.75	71.1
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	11,195,387,300.00	7,965,472,177.25	3,229,915,122.75	71.1
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,550,000,000.00	36,711,316.00	1,513,288,684.00	2.4
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	990,000,000.00	-	990,000,000.00	
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	560,000,000.00	36,711,316.00	523,288,684.00	6.6
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	4,246,191.00	(4,246,191.00)	
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	4,246,191.00	(4,246,191.00)	
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1	-	100.0
610001	Төсвийн байгууллага	1	1	-	100.0
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	147	147	-	100.0
620001	Удирдах ажилтан	10	10	-	100.0
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	123	123	-	100.0
620003	Үйлчлэх ажилтан	14	14	-	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	-	4,142,798,679.78
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	-	4,142,798,679.78
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	-	3,932,756,834.43
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	-	49,825,918.46
210101	Үндсэн цалин	-	49,825,918.46
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	-	9,111,147.79
210201	Тэтгэврийн даатгал	-	7,758,245.94
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	-	1,352,901.85
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	-	1,434,299.00
210401	Бичиг хэрэг	-	609,300.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	-	824,999.00
2107	Томилолт, зочны зардал	-	17,130,996.40
210701	Гадаад албан томилолт	-	13,448,216.40
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	-	3,682,780.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	-	122,538,889.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	122,538,889.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	3,732,715,583.78
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	3,732,715,583.78
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	-	210,041,845.35
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	-	120,232,992.50
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	-	120,232,992.50
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	89,808,852.85
213303	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	89,808,852.85
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	-	4,142,798,679.78
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	4,142,798,679.78
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	163,072,900.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	3,732,715,583.78
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	87,633,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	-	159,377,196.00

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Гадаад харилцааны яамны 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч байгууллагад өгсөн тушаал, шийдвэр, орлогын төлөвлөгөөний дутуу биелэлттэй холбоотой зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг 2022 оны 1 дүгээр сарын 05-наас 2022 оны 2 дугаар сарын 25-ны хооронд Аудитын хоёрдугаар газрын аудитор С.Отгонхорлоо гүйцэтгэж, чанарын хяналтыг ахлах аудитор П.Чанцалдулам, менежер Д.Энхдалай, газрын захирал, тэргүүлэх аудитор Ц.Наранчимэг нар хэрэгжүүлсэн.

Гадаад харилцааны яам нь 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Үндэсний аудитын газарт 2022 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 08/377 дүгээр албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Гадаад харилцааны яам нь “Монгол Улсын аюулгүй байдал, үндэсний хөгжилд олон улсын таатай гадаад орчныг бүрдүүлэхэд оршино” гэсэн эрхэм зорилгыг дэвшүүлэн ажиллаж байна.

Тус яам нь эрхэм зорилгоо биелүүлэхдээ “Монгол Улсын гадаад харилцааг үндэсний аюулгүй байдлын болон гадаад бодлогын үзэл баримтлалд, тодорхойлсон зарчим, чиглэлээр улс орны болон дэлхий дахины улс төр, эдийн засгийн шинэ нөхцөл байдалтай уялдуулан тууштай хэрэгжүүлж, үндэсний язгуур эрх ашиг, тогтвортой хөгжлийн зорилгод нийцсэн бие даасан, нээлттэй, олон тулгуурт гадаад бодлогыг идэвхтэй явуулах, гадаад бодлогын залгамж чанар, нэгдмэл байдлыг эрхэмлэж, Монгол Улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, олон улсын хамтын нийгэмлэгт эзлэх байр суурийг бэхжүүлэх, гадаад эдийн засгийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааг тууштай явуулах зорилтуудыг удирдлага болгоно” гэж үйл ажиллагааны зорилтыг тодорхойлсон байна.

Гадаад харилцааны яамны үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Монгол улсын үндэсний аюулгүй байдлыг хангах, таатай гадаад орчин бүрдүүлэх,
- Монгол орны хөгжлийг хангах таатай орчин бүрдүүлэх,
- Монгол улсын иргэдийн эрх ашиг, бизнесийн ашиг сонирхлыг хилийн чандад хамгаалах,

Гадаад харилцааны яам санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Гадаад харилцааны яам санхүүгийн үйл ажиллагаандаа Төсвийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт /УСНББОУС/, Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар, санхүүгийн тайлан,

тодруулгын маягт, санхүүгийн тайлан бэлтгэж гаргах аргачлал, “Эдийн засгийн ангилал батлах тухай” зэрэг эрх зүйн актуудыг мөрдөж байна.

Засгийн газрын 2019 оны 65 дугаар тогтоолоор тус яамны орон тоог 147 байхаар баталснаас гадаад харилцааны яам нь 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар улс төрийн албан тушаалтан 2, төрийн тусгай албан хаагч /дипломат ажилтан/ 113, төрийн захиргааны албан хаагч 15, төрийн үйлчилгээний албан хаагч 14, нийт 147 орон тоотойгоор үйл ажиллагаа явуулж ирсэн байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрдөх хууль, тогтоомж, бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- ЗГ-ын 2021 оны 43 дугаар тогтоол “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай”;
- ЗГ-ын 2021 оны 124 дүгээр тогтоол “Босго үнэ шинэчлэн батлах тухай”;
- Сангийн сайдын 2021 оны 190 дугаар тушаалаар “Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар”;
- Нийгмийн даатгалын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль Монгол Улсын Их Хурлаар 2021 оны 6 дугаар сарын 11-нд батлагдаж, 2021 оны 7 дугаар сарын 1-ний өдрөөс мөрдөж эхэлсэн;

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил хэрэгжүүлэхэд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Гадаад харилцааны яамны Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ дотоод аудитын газар нь төсвийн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийгээгүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Гадаад харилцааны яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Мөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төсвийн тухай хуулийн 54.5-д заасны дагуу бүрэлдэхүүн хэсгээр иж бүрэн бэлтгэж ирүүлээгүй байна.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2021 оны төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн батлагдсан төсвийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1.0 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны нийт зардлын 1.0 хувиар буюу 133,066.2 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Гадаад харилцааны яамны 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 239,383.7 мянган төгрөгөөр буюу 2.2 хувиар буурсан байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс авлага, өглөг, урьдчилж гарсан зардал, бараа материалын данснуудад материаллаг өөрчлөлт гарсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	4,246.2	4,246.2	-
Авлага	283,882.0	63,964.7	(219,917.3)
Урьдчилж гарсан зардал	18,980.0	6,650.0	(12,330.0)
Бараа материал	332,135.8	305,954.7	(26,181.1)
Үндсэн хөрөнгө	10,278,976.2	10,298,020.9	19,044.7
Нийт хөрөнгө	10,918,220.3	10,678,836.5	(239,383.8)
Богино хугацаат өр төлбөр	29,277.2	8,697.5	(20,579.7)
Цэвэр хөрөнгийн дүн	10,888,943.1	10,670,139.0	(218,804.1)
Өр төлбөр, цэвэр хөрөнгийн дүн	10,918,220.3	10,678,836.5	(239,383.7)

Дансны үлдэгдэл гарсан материаллаг дүнтэй дараах өөрчлөлтүүд байна. Үүнд:

- Авлагын үлдэгдэл 219,917.3 мянган төгрөгөөр буурсан нь нэмэлт санхүүжилтийн харилцах дансны 163,942.9 мянган төгрөгийн үлдэгдлээс 165 иргэнд тусгаарлах байрны зардалд 120,232.9 мянган төгрөгийг зарцуулж, Сангийн яаманд татан төвлөрүүлсэн 42,839.9 мянган төгрөгөөр тооцоо нийлж, татаас санхүүжилтийн авлагаар бүртгэсэн;
- Өглөг дансны үлдэгдэл 20,579.6 мянган төгрөгөөр буурсан нь харилцагч байгууллага, хувь хүмүүстэй томилолт, дараа тайлангийн тооцоо хийж, холбогдох тушаал шийдвэрт үндэслэн өглөгийг хаасан;
- Урьдчилж гарсан зардал дансны үлдэгдэл 12,330.0 мянган төгрөгөөр буурсан нь өмнөх онуудад Ай Ти Зон ХХК-аас худалдан авсан лицензийн төлбөрийг хаасан;
- Үндсэн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 19,044.7 мянган төгрөгөөр өссөн нь Төсвийн санхүүгийн удирдлагын ил тод, үр ашигтай байдал төслөөс 2021 оны 12 сарын 01-ний өдрийн 01/316 тоот албан бичгийн дагуу 17,655.5 мянган төгрөгийн компьютер техник хэрэгслийг үнэ төлбөргүй хүлээн авсан, тайлант онд тоног төхөөрөмж 30,318.8 мянга, программ хангамж 974,630.7 мянган төгрөгөөр тус тус худалдан авсантай холбоотой байна.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2021 оны төсвийн төсөлд санхүүжилтийн эх үүсвэрийг 38,801,659.4 мянган төгрөг, үүнээс урсгал зардалд 38,801,659.4 мянган төгрөгийг зарцуулахаар төлөвлөж төсвийн төслийг дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 25,944,072.1 мянган төгрөгөөр бууруулан, нийт зарлага ба зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг анх 12,857,587.4 мянган төгрөгөөр баталж, төсвийн тодотголоор 112,200.0 мянган төгрөгөөр бууруулан санхүүжилтийн эх үүсвэрийг 12,745,387.3 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 2 хөтөлбөрийн 10 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 12,745,387.3 мянган төгрөгийн төсөв батлуулснаас төсөвт байгууллагын өөрийн орлогоос 1,550,000.0 мянга, 11,195,387.3 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн, гүйцэтгэлээр үйл ажиллагааны орлогоос 476,179.7 мянга, улсын төсвөөс 8,745,654.8 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч нийт 9,221,834.5 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 8,002,183.5 мянган төгрөгийг зарцуулж, улсын төсөвт тэмдэгтийн хураамжийн орлогот 389,044.5 мянга, үлдэгдэл 830,606.5 мянган төгрөгийг улсын төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 8,002,183.5 мянган төгрөг буюу 62.8 хувьтай байгаа нь байр ашиглахтай холбоотой тогтмол зардлыг 189,847.7 мянга, томилолт зочны зардлыг 506,578.7 мянга, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийг 314,029.3 мянга, засгийн газрын гадаад шилжүүлэг 1,769,134.4 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт-3 Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөг/

Д/Д	Хөтөлбөр, арга хэмжээний		Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлтийн хувь
	Код	Нэр				
Гадаад харилцааны бодлого удирдлага /70305/						
1	80101	Үйл ажиллагааны урсгал зардал	6,793,547,800.0	5,884,050,739.6	909,497,060.4	86.6
		Үйл ажиллагааны урсгал зардал	6,793,547,800.0	5,884,050,739.6	909,497,060.4	86.6
2	80215	Эрдэм шинжилгээ судалгааны ажил	192,460,000.0	87,633,000.0	104,827,000.0	45.5
		Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	192,460,000.0	87,633,000.0	104,827,000.0	45.5
3	80218	Улс орноо гадаадад сурталчлах	242,550,000.0	74,100,610.0	168,449,390.0	30.6
		Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	242,550,000.0	74,100,610.0	168,449,390.0	30.6
4	80226	Байр ашиглалтын үйлчилгээ	203,429,300.0	158,662,175.8	44,767,124.2	78.0
		Бараа үйлчилгээний бусад зардал	203,429,300.0	158,662,175.8	44,767,124.2	78.0
5	80509	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	3,471,325,800.0	1,721,867,800.0	1,749,458,000.0	49.6
		ОУ-ын байг-ын гишүүнчлэлийн хураамж	3,471,325,800.0	1,721,867,800.0	1,749,458,000.0	49.6
6	80802	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал	316,270,500.0	68,842,610.0	247,427,890.0	21.8
		Тэтгэвэрт гарахад	287,202,000.0	42,155,410.0	245,046,590.0	14.7
		Нэг удаагийн тэтгэмж	29,068,500.0	26,687,200.0	2,381,300.0	91.8
7	81520	Олон улсын хурал зөвлөгөөн	236,544,500.0	-	236,544,500.0	-
		Бараа үйлчилгээний бусад зардал	236,544,500.0	-	236,544,500.0	-
8	82905	Засгийн газар хоорондын комисс	291,892,100.0	26,702,969.8	265,189,130.2	9.1
		Бараа үйлчилгээний бусад зардал	291,892,100.0	26,702,969.8	265,189,130.2	9.1
9	82907	Бүс ба зам санаачилга	7,367,300.0	-	7,367,300.0	-
		Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	7,367,300.0	-	7,367,300.0	-
Олон улсын хамтын ажиллагааг дэмжих /70303/						
10	82908	Олон улсын хамтын ажиллагааг дэмжих	990,000,000.0	-	990,000,000.0	-
		Бараа үйлчилгээний бусад зардал	990,000,000.0	-	990,000,000.0	-

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Гадаад харилцааны яам нь 2021 онд урьд оны үлдэгдэл хандив тусламжийн орлогоос 163,072.9 мянга, Засгийн газрын нөөц хөрөнгөөс 3,732,715.6 мянга, дээд шатны төсийн захирагчаас 87,633.0 мянга, өөрийн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогоос 159,377.2 мянга, нийт 4,142,798.7 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж үүнээс 4,052,989.8 мянган төгрөгийг хөтөлбөр арга хэмжээнд зарцуулж, 89,808.9 мянган төгрөгийг Сангийн яамны төрийн санд төвлөрүүлж, 42,839.9 мянган төгрөгийн авлага үүсгэсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Тайлант онд хөтөлбөр арга хэмжээ, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлтэд тусгагдсан 2 хөтөлбөр, 10 арга хэмжээний хэрэгжилт 86.2 хувь, хөтөлбөр, арга хэмжээнд зориулан зарцуулахаар төлөвлөж зарцуулсан төсвийн гүйцэтгэл 62.8 хувийн биелэлттэй байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансны 764,760.8 мянган төгрөгийн орлогоос дараах зарцуулалтуудыг гаргасан байна. Тухайлбал:

- Засгийн газрын 2021 оны 10 дугаар сарын 20-ны 322 дугаар тогтоолоор ЗГНС-аас Ардын хувьсгалын 100, Монгол улс НҮБ-д элссэний 60 жилийн ойг тэмдэглэн өнгөрүүлэх 320,000.0 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч 318,853.6 мянган төгрөгийг зарцуулсан;
- Засгийн газрын 2021 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдрийн 371 тоот тогтоолоор ЗГНС-аас МУЕ-ийн ОХУ-д албан ёсны айлчлал хийхэд 344,760.8 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, 344,669.8 мянган төгрөгийг зарцуулсан;
- Соёлын сайдын А/50 тоот эрх шилжүүлэх тушаалаар НҮБ-ын 60 жилийн ой тэмдэглэн өнгөрүүлэх цогц арга хэмжээний санхүүжилтэд 100,000.0 мянган төгрөг авч 98,651.2 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Санхүүгийн тайлангийн аудитад АОУС 701.8-д тодорхойлсон үлэмж нөлөө үзүүлэх асуудлууд гараагүй болно.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Аудитын явцад шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг шалгаж үзэхэд тайлант хугацаанд оруулбал зохих мэдээллээс 180 мэдээллийг хугацаандаа байршуулсан боловч 5.0 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, үйлчилгээ болон цалингийн зардлаас бусад орлого, зарлагын 982,455.5 мянган төгрөгийн 6 ажил гүйлгээг цахим хуудсанд байршуулаагүй байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4 “энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2 заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хонгийн дотор мэдээлнэ”; 6.4.5-д “цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэр” байршуулна гэсэн заалттай нийцээгүй, санхүүгийн тайлангийн эрх үүрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансны тухай хуулийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлэх.

3.10 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Гадаад харилцааны яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд завсрын аудит хийгдээгүй.

Өмнөх аудитаар өгсөн 2 албан шаардлагын хэрэгжилт 80.0, 3 зөвлөмжийн хэрэгжилт 50.0 хувьтай байна.

Хүснэгт-4 Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагын хэрэгжилт /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		Хувь
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Албан шаардлага	2	145,435.3	1	-	1	145,435.3	80.0
Зөвлөмж	3	1,603,529.7	2	1,151,054.9	1	452,474.8	50.0
Нийт дүн	5	1,748,965.0	3	1,151,054.9	2	597,910.1	-

Өмнөх аудитаар өгсөн төсвийн орлого бүрдүүлэх зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй тул албан шаардлага хүргүүлэхээр шийдвэрлэлээ.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

ГХЯ нь “ХӨМОТЭ” ХХК-тай гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлсэн “Ёслол хүндэтгэлийн өргөө”-ний барилга 2017 онд ашиглалтад орсон боловч, одоогоор дуусаагүй барилга байгууламж дансанд бүртгэлтэй, улсын комисс хүлээн авсан шийдвэр гараагүй, тус компанитай шүүхийн маргаантай асуудлыг дараагийн аудитаар авч үзнэ.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 28,250.2 мянган төгрөгийн 5 алдаа зөрчил илэрснээс, 16,824.2 мянган төгрөгийн 1 алдааг залруулж, 11,426.0 мянган төгрөгийн зөрчилд 3 албан шаардлага хүргүүлж, 1 зөвлөмж өглөө.

Залруулагдаагүй нийт 11,426.0 мянган төгрөгийг алдаа, зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшин 99,678.3 мянган төгрөгөөс бага тул Зөрчилгүй дүгнэлт өгсөн.

4.1 Залруулсан алдаа

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт болон тайлагналын алдаатай дараах залруулгыг санхүүгийн тайланд тусгаж, баталгаажуулав. Үүнд:

Эзэн холбогдогч нь тодорхойгүй, олон жил болсон авлага, өглөгийг ажлын хэсэг байгуулан ажиллаж, эрх зүйн шийдвэргүйгээр данснаас хасч өмнөх үеийн үр дүнд хаасныг залруулж санхүүгийн тайланд авлагаар тусгуулж, баталгаажуулав.

4.2 Албан шаардлага

1. Илрүүлэлт:

1.Тайлант онд 9,952.5 мянган төгрөгийн авлагыг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, цалингаас тооцох ХХОАТ, НДШ-ийг буруу тооцсоноос 924.7 мянган төгрөгийн НДШ-ийн авлага, 548.6 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ын өглөг үүссэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэсэнтэй нийцэхгүй, эрх үүрэг ба үнэн зөв батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Авлага, өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулах, нэмж үүсгэхгүй байх албан шаардлага өгөх.

2. Илрүүлэлт:

Монгол Улсын 2021 оны төсвийн тухай хуулиар батлагдсан төсөвт байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг дутуу бүрдүүлсэн, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-т "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэсэн заалттай нийцэхгүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Өгсөн зөвлөмж хэрэгжүүлэн ажиллаж байх, төсвийн орлогыг бодитой төлөвлөн, биелэлтийг хангаж ажиллах албан шаардлага өгөх

4.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Нийцэлтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Тайлант онд Бүгд найрамдах Энэтхэг улсад хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлэх тухай Засгийн газрын 111 дүгээр тогтоолоор ЗГНС-аас 2,850,260.0 мянган төгрөгийг тус яамны нэмэлт санхүүжилтийн дансанд шилжүүлсэн боловч төсөв захирагчийн холбогдох тушаал шийдвэр гараагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.38-д "төсвийн шууд захирагч" гэж төсвийн ерөнхийлөн захирагч болон төсвийн төвлөрүүлэн захирагчаас хуваарилсан чиг үүргийн төсвийг төлөвлөх, хууль тогтоомжийн дагуу захиран зарцуулах, гүйцэтгэлийг

тайлагнах эрх бүхий этгээдийг"; 47.2-т "Нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна"; Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно" гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Төсөв зарцуулахдаа тухай бүрт нь төсөв захирагчийн тушаал гаргаж байх, анхан шатны бүрдэл хангасан баримтаар ажил гүйлгээг хийж, бүртгэлд тусгаж байх;

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2022 оны 9 дүгээр сарын 30 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 02 дугаар сарын 25 № 51/А0170076

Улаанбаатар хот

АХП-2022/113/НА-СТА-ТШЗ

Зөрчил арилгуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1 заалтын дагуу Гадаад харилцааны яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Тайлант онд 9,952,482,00 төгрөгийн авлагыг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, цалингаас тооцох ХХОАТ, НДШ-ийг буруу тооцооноос 924,784.41 төгрөгийн НДШ-ийн авлага, 548,689.31 төгрөгийн ХХОАТ-ын өглөг үүссэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах," гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Авлага, өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулах, барагдуулж ажиллах, нэмж үүсгэхгүй байх, биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гарахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Гадаад харилцааны яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Н.Анхбаяр, Санхүү, эдийн засгийн хэлтсийн дарга Х.Алтантуяа, нягтлан бодогч С.Алтангэрэл нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Д.ЭНХДАЛАЙ
С.ОТГОНХОРЛОО

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 02 дугаар сарын 25 № 52/АО 170076
АХТ - 2022/119/НА - СТН - ТШС
Зөрчил арилгуулах тухай

Улаанбаатар хот

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1 заалтын дагуу Гадаад харилцааны яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Шилэн дансны цахим хуудсанд таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, үйлчилгээ болон цалингийн зардлаас бусад орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг тулган баталгаажуулахад 982,455,583.78 төгрөгийн ажил гүйлгээг байршуулаагүй байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4 "энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2 заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хонгийн дотор мэдээлнэ"; 6.4.5 "цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэр" байршуулна" гэж заасныг тус тус хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1 заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж, цалингаас бусад орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг иж бүрэн мэдээлэх, биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гарахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Гадаад харилцааны яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Н.Анхбаяр, Санхүү, эдийн засгийн хэлтсийн дарга Х.Алтантуяа, Нягтлан бодогч С.Алтангэрэл нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Д.ЭНХДАЛАЙ
С.ОТГОНХОРЛОО

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 02 дугаар сарын 25 № 68/А0170076

Улаанбаатар хот

АХГ-2022/119/НА-СТА-ТШС
Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1 заалтын дагуу Гадаад харилцааны яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Монгол улсын 2021 оны төсвийн тухай хуулиар баталсан төсөвт байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг дутуу бүрдүүлсэн, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй байна.

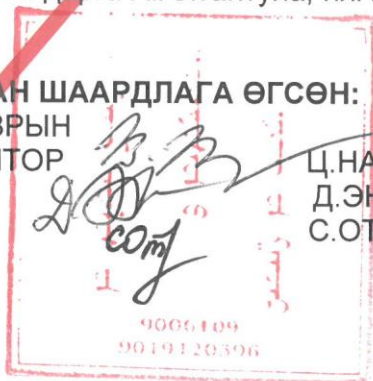
Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1 "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэсэн заалттай нийцээгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллах, төсвийн орлогыг бодитой төлөвлөх, биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гарахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Гадаад харилцааны яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Н.Анхбаяр, Санхүү, эдийн засгийн хэлтсийн дарга Х.Алтантуяа, нягтлан бодогч С.Алтангэрэл нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Д.ЭНХДАЛАЙ
С.ОТГОНХОРЛОО

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

Гадаад харилцааны яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын алдаа, зөрчил

/мянган төгрөгөөр/

д/д	Байгууллагын нэр	Аудитын код	Алдаа зөрчлийн утга	Тогтоосон акт, албан шаардлага өгсөн зөвлөмжийн утга	Нийт алдаа, зөрчлийн дүн		Үүнээс									
							Залруулга		Акт		Албан шаардлага		Хариуцлага тооцох		Зөвлөмж	
					тоо	Дүн	тоо	Дүн	тоо	Дүн	тоо	дүн	тоо	дүн	Тоо	дүн
Санхүүгийн тайлангийн аудитын асуудлаар																
1	Гадаад харилцааны яам	АХГ-2022/119/Н А-СТА-ТШЗ	Авлага, өр төлбөрийн данстай холбоотой асуудал	Томилолтын дараа тооцоог хугацаанд нь хийгээгүйгээс эзэн холбогдогч нь тодорхойгүй, олон жил болсон авлага, өглөгийг ажлын хэсэг байгуулан ажиллаж, эрх зүйн шийдвэргүйгээр данснаас хасч өмнөх үеийн үр дүнд хаасан.	1	16,824.2	1	16,824.2								
2	Гадаад харилцааны яам	АХГ-2022/119/Н А-СТА-ТШЗ	Авлага, өр төлбөртэй холбоотой асуудал	Тайлант онд 9,952.5 мянган төгрөгийн авлагыг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, цалингаас тооцох ХХОАТ, НДШ-ийг буруу тооцсоноос 924.7 мянган төгрөгийн НДШ-ийн авлага, 548.6 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ын өглөг үүссэн байна.	1	11,426.0					1	11,426.0				
3	Гадаад харилцааны яам	АХГ-2022/119/Н А-СТА-ТШЗ	Нийцэлтэй холбоотой асуудал	ЗГНС-гаас Засгийн газрын 111 дүгээр тогтоолоор Бүгд найрамдах Энэтхэг улсад хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлэх тухай 2,850,260.0 мянган төгрөгийг тус яамны нэмэлт санхүүжилтийн дансанд шилжүүлсэн боловч төсөв захирагчийн холбогдох тушаал шийдвэр гараагүй байна.	1	-								1	-	
4	Гадаад харилцааны яам	АХГ-2022/119/Н А-СТА-ТШЗ	Төсвийн орлоготой холбоотой асуудал	Монгол Улсын 2021 оны төсвийн тухай хуулиар батлагдсан төсөвт байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг дутуу төвлөрүүлсэн, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байна.	1	-					1	-				
Дүн					4	28,250.2	1	16,824.2	-	-	2	11,426.0	-	-	1	-
Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал																
5	Гадаад харилцааны яам	АХГ-2022/119/Н А-СТА-ТШЗ	Шилэн дансны мэдээллийг иж бүрэн, үнэн зөв байршуулаагүй байх	Шилэн дансны цахим хуудсанд 5.0 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, үйлчилгээ болон цалингийн зардлаас бусад орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг тулган баталгаажуулахад 982,455.5 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг байршуулаагүй байна.	1	982,455.5					1	982,455.5				
Дүн					1	982,455.5	-	-	-	-	1	982,455.5	-	-	1	-
Нийт дүн					5	1,010,705.7	1	16,824.2	-	-	2	993,881.5	-	-	1	-

